

**Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000 ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ**

ΜΙΑ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Α. Λεγάκις

Ζωολογικό Μουσείο, Τμ. Βιολογίας, Παν. Αθηνών

Ποια είναι η βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και σε ποια κατάσταση βρίσκεται

Ποια είναι τα βασικά νομοθετικά πλαίσια για τη διατήρηση της και πώς πρέπει να εφαρμόζονται

Ποια είναι η κατάσταση της εφαρμογής τους στην Ελλάδα

Τι είναι βιολογική ποικιλότητα ;

Βιολογική ποικιλότητα είναι η ποικιλότητα που υπάρχει μεταξύ των ζωντανών οργανισμών που ζουν σε χερσαία, θαλάσσια και άλλα υδατικά οικοσυστήματα

Περιλαμβάνει την ποικιλότητα που υπάρχει μέσα στα είδη, την ποικιλότητα σε επίπεδο ειδών και την ποικιλότητα σε επίπεδο οικοσυστημάτων

Η βιοποικιλότητα στην Ελλάδα

Σε επίπεδο οικοσυστημάτων:

Δεν υπάρχει ποσοτική εκτίμηση

Σχετική εκτίμηση:

- Ποικιλότητα της βλάστησης
- Αριθμός τύπων οικοτόπων σε περιοχές δικτύου Natura 2000

Βλάστηση σύμφωνα με τους Quezel & Barbero

Δάση οξυάς

Ορομεσογειακή *Daphno-Festucetalia*

Δασική *P. nigra*

Δασική *A. borisii-regis*

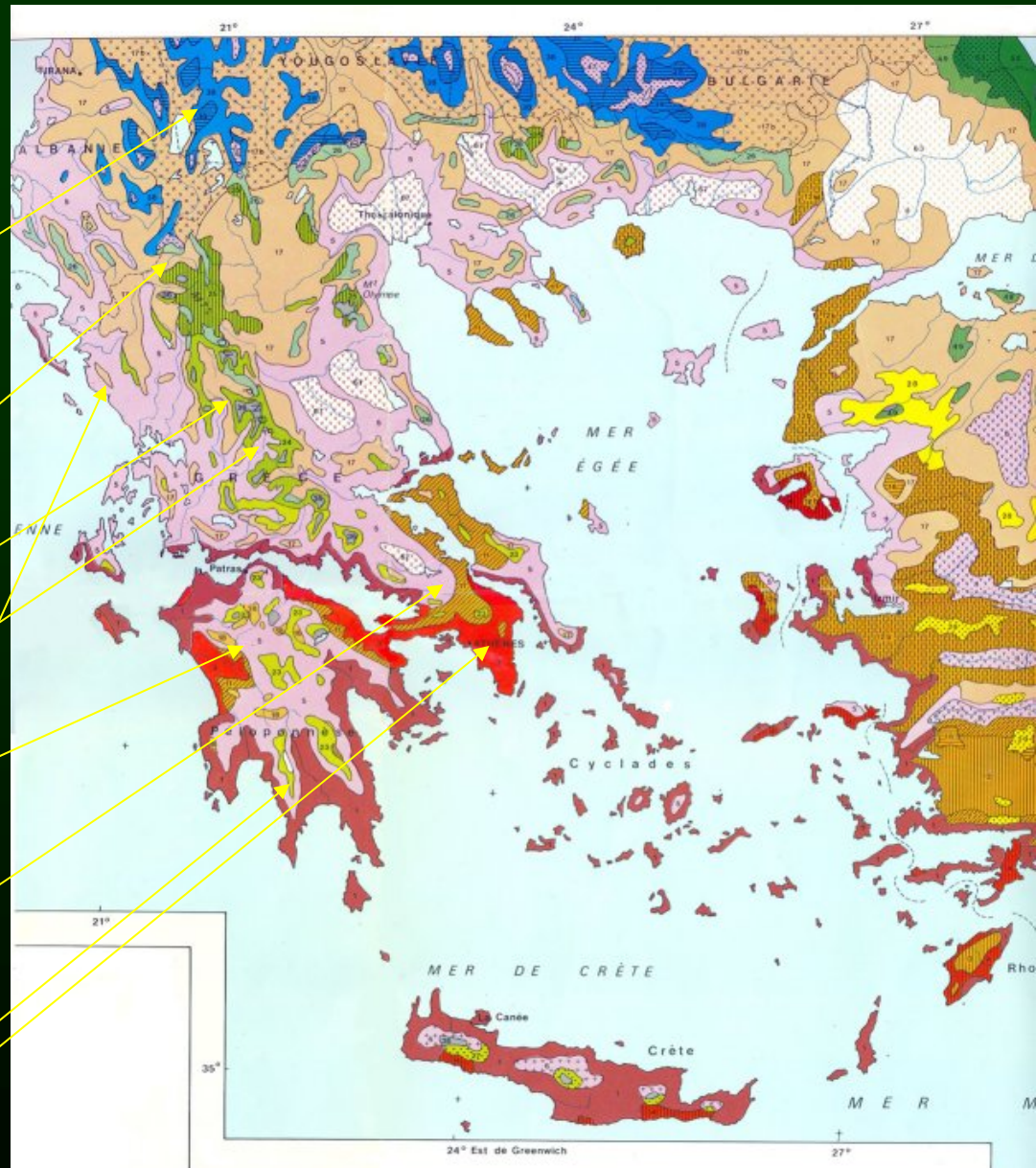
Δασική *A. cephalonica*

Προδασική μεσομεσογειακή *Pinus*

Δασική *Quercion ilicis*

Προδασική *Oleo-Ceratonion*

Θερμομεσογειακή *Pinus*

Τύποι οικοτόπων σε περιοχές δικτύου Natura 2000

	Οδηγία 92/43/ΕΟΚ		ΕΛΛΑΔΑ			
	Σύνολο	Προτεραι- ότητας(*)	Σύνολο	Προτεραι- ότητας(*)	% Συνόλου	% Προτεραι- ότητας(*)
ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ	255	91	110	26	43	28,6
Παράκτιοι και αλοφυτικοί οικοτόποι	22	5	14	5	63,6	100
Παράκτιες και ενδοχωρικές θίνες	30	12	10	2	33	17
Οικότοποι γλυκέων υδάτων	19	2	11	1	58	50
Εύκρατα χέρσα εδάφη και λόχμες	9	5	1	–	11	–
Λόχμες με σκληρόφυλλη βλάστηση (matorrals)	21	3	13	1	62	33
Φυσικές και ημιφυσικές χλωώδεις διαπλάσεις	26	8	17	8	65	100
Υψηλοί και χαμηλοί τυρφώνες	10	6	4	4	40	67
Βραχώδεις οικοτόποι και σπήλαια	23	2	12	1	52	50
Δάση	66	30	31	9	47	30

Φυτά

Πάνω από 6000 είδη φανερόγαμων

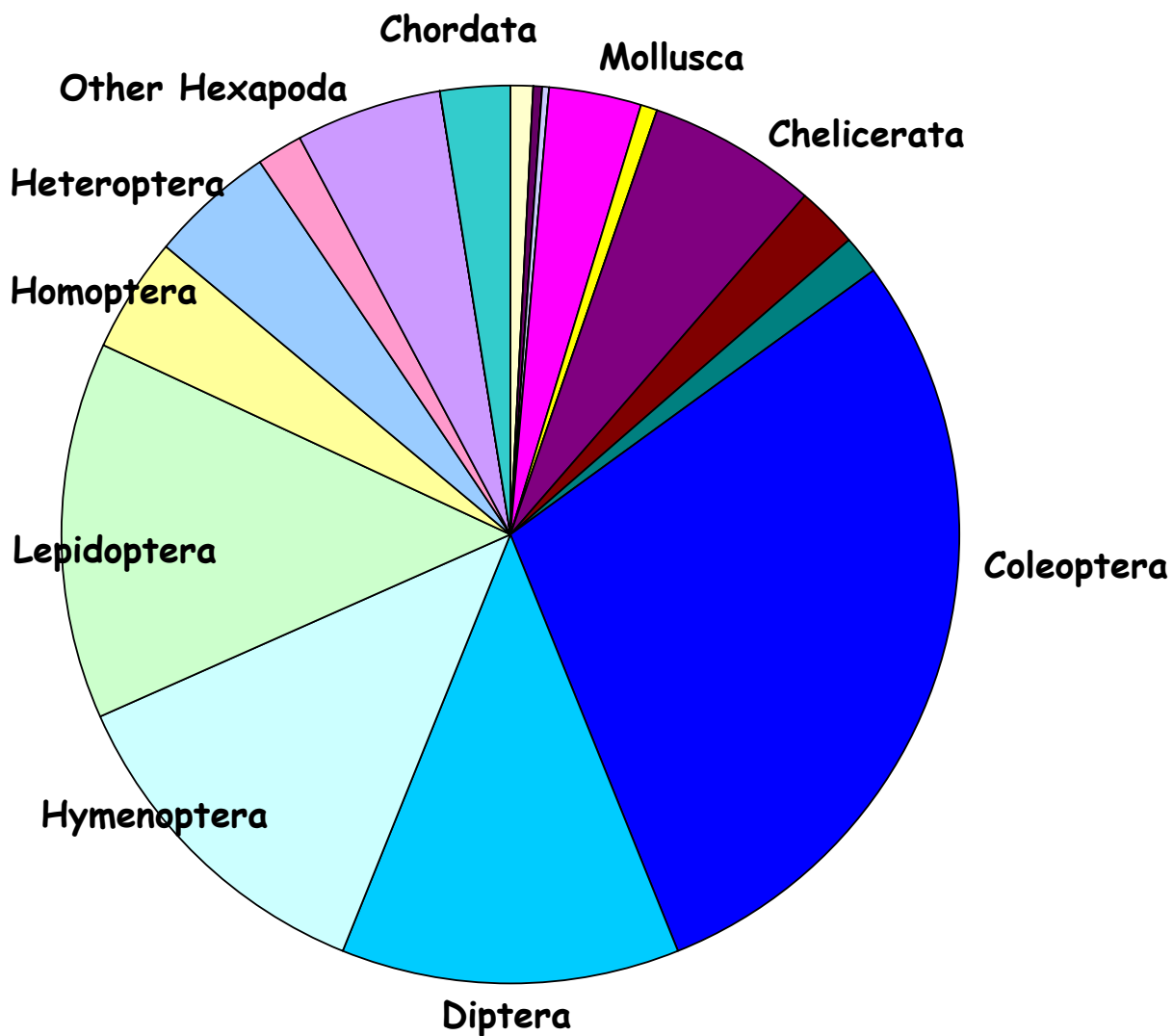
Ενδημικά της Ελλάδας: 13 %

Σπάνια και απειλούμενα: 263

Ζώα

Περίπου 50.000 είδη, 30.000 είναι γνωστά

Ενδημικά της Ελλάδας: 18 %

- Porifera
- Cnidaria
- Platyhelminthes
- Nemertea
- Nematoda*
- Nematomorpha
- Acanthocephala
- Rotifera
- Gastrotricha
- Mollusca
- Annelida
- Tardigrada
- Chelicerata
- Crustacea*
- Myriapoda
- Coleoptera*
- Diptera
- Hymenoptera
- Lepidoptera
- Hemiptera Homoptera*
- Hemiptera Heteroptera
- Orthoptera
- Other Hexapoda
- Entoprocta
- Bryozoa
- Chordata

Εάν συγκρίνουμε τον αριθμό των ειδών της Ελλάδας με τον αντίστοιχο αριθμό στις άλλες χώρες θα διαπιστώσουμε ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε ιδιαίτερα υψηλή θέση

Ομάδες με μεγάλο ποσοστό παρουσίας στην Ελλάδα

Χερσαία Γαστερόποδα

Ερπετά

Ορθόπτερα

Ραφιδιόπτερα

Χερσ. Ισόποδα

Κολεόπτερα

Δικτυόπτερα

Τριχόπτερα

Αριθμός ειδών ανά 1000 km²

Coleoptera		Pulmonata		Orthoptera		Trichoptera	
Ιταλία	1832,8	Ελλάδα	149,0	Ελλάδα	67,6	Ιταλία	66,5
Γαλλία	1552,0	Ιταλία	77,6	Ισπανία	55,0	Ελβετία	65,2
Ισπανία	1440,3	Ισπανία	67,4	Ιταλία	48,5	Γαλλία	60,9
Ελλάδα	1309,5	Γαλλία	67,2	Βουλγαρία	39,2	Γερμανία	56,4
Σλοβακία	1176,6	Κροατία	65,2	Γιουγκοσλ.	38,1	Ελλάδα	56,2
Oniscidea		Reptilia		Dictyoptera		Raphidioptera	
Ιταλία	58,3	Ελλάδα	11,9	Ισπανία	12,3	Ελλάδα	6,6
Ελλάδα	48,2	Ισπανία	8,6	Σικελία	7,5	Ιταλία	3,3
Ρουμανία	41,3	Αλβανία	8,1	Ιταλία	7,1	Γαλλία	2,6
Γαλλία	33,3	Ιταλία	7,8	Ελλάδα	6,8	Ελβετία	2,6
Ισπανία	32,1	Πορτογαλία	7,3	Κροατία	6,1	Βουλγαρία	2,6

Βιοποικιλότητα στο επίπεδο κάτω του είδους

Μεγάλος αριθμός υποειδών σε απομονωμένες περιοχές όπως:

- Νησιά
- Κορυφές βουνών
- Σπηλιές

Γενετική ποικιλότητα αγροτικών και οικόσιτων ζώων και καλλιεργούμενων φυτών

Αγροτικά και οικόσιτα ζώα

Καταγραφή καθαρών ελληνικών φυλών: 43 φυλές

Βοοειδή	5
Βούβαλοι	1
Πρόβατα	28
Αίγες	2
Χοίροι	1
Ιπποειδή	6

Δεν περιλαμβάνονται

Μη αγροτικά οικόσιτα (π.χ. σκύλοι)

Όνοι

Πουλερικά

Κατάσταση πληθυσμών

Πληθυσμοί αραιοί σε σχέση με την
Κεντρική Ευρώπη

Ομάδες με υψηλές αφθονίες

Θερμόφιλα είδη όπως

Σαύρες

Ορθόπτερα

Ορισμένα Κολεόπτερα

Απειλές

Αλλοιώσεις και καταστροφές βιοτόπων
Εισβλητικά ξενικά είδη
Ρύπανση
Υπερεκμετάλλευση
Κλιματική αλλαγή ;

Παρ' όλες τις απειλές, υπάρχουν είδη η κατάσταση των οποίων βελτιώνεται

Γενικό νομοθετικό πλαίσιο

Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα

Οδηγίες 79/409 για τα πουλιά
 92/43 για τους οικοτόπους

Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα

Στόχοι:

- Η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας
- η αειφορική χρήση των συστατικών της
- ο δίκαιος και ισότιμος επιμερισμός των ωφελειών που προκύπτουν από τη χρήση των γενετικών πόρων

Κύρια εργαλεία

- Εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης
- Θεματικά προγράμματα εργασίας
- Διατέμνοντα προγράμματα εργασίας
- Μηχανισμός Διακίνησης Πληροφοριών
- Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη βιοασφάλεια

Εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης

Περιλαμβάνουν τους τρόπους με τους οποίους θα επιτευχθούν οι στόχοι της σύμβασης σε κάθε κράτος

15 από τις 25 χώρες της Ε.Ε. έχουν υποβάλει εθνικές στρατηγικές

Ελλάδα: Η συγγραφή ξεκίνησε το 1997
Το πρώτο σχέδιο ολοκληρώθηκε το 2001
Έκτοτε βρίσκεται στα χέρια του ΥΠΕΧΩΔΕ

Περιεχόμενα στρατηγικής

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΧΕΔΙΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ
ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΦΟΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ
ΤΩΝ ΣΥΝΙΣΤΩΣΩΝ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ Α': ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

ΑΓΡΙΛΙΟΣ 2001

1. Διατήρηση συνιστωσών βιολογικής ποικιλότητας

- 1.1. Προστασία περιοχών
- 1.2. Προστασία και διατήρηση ειδών
- 1.3. Προστασία και διατήρηση γενετικών πόρων
- 1.4. Προστασία και διατήρηση εκτός προστατευόμενων περιοχών

2. Διαχείριση βιολογικών και άλλων φυσικών πόρων και βιοποικιλότητα

- 2.1. Γεωργία – Κτηνοτροφία
- 2.2. Αλιεία
- 2.3. Δασοπονία
- 2.4. Τουρισμός
- 2.5. Λοιπές δραστηριότητες
- 2.6. Πρόσβαση στους γενετικούς πόρους

3. Οικοσυστηματική προσέγγιση

- 3.1. Δασικά οικοσυστήματα
- 3.2. Μεσογειακού Τύπου Οικοσυστήματα (ΜΤΟ)
- 3.3. Θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα
- 3.4. Οικοσυστήματα εσωτερικών υδάτων
- 3.5. Αλπικά και υποαλπικά οικοσυστήματα
- 3.6. Υπόγεια οικοσυστήματα

4. Αντιμετώπιση απειλών προς τη βιολογική ποικιλότητα

- 4.1. Χωροταξική πολιτική
- 4.2. Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ)
- 4.3. Πυρκαγιές
- 4.4. Ρύπανση
- 4.5. Διάβρωση εδαφών – Ερημοποίηση
- 4.6. Ξενικά είδη
- 4.7. Βιοτεχνολογία
- 4.8. Κυνήγι
- 4.9. Συλλογή βιολογικού υλικού

5. Έρευνα

- 5.1 Αναγνώριση συνιστωσών βιολογικής ποικιλότητας
- 5.2 Αναγνώριση απειλών προς τη βιολογική ποικιλότητα
- 5.3. Αναγνώριση ωφελειών από τη χρήση της βιολογικής ποικιλότητας
- 5.4. Παρακολούθηση βιολογικής ποικιλότητας
- 5.5. Οικονομική αξιολόγηση της βιολογικής ποικιλότητας
- 5.6. Ερευνητική υποδομή
- 5.7. Διάχυση και διάθεση πληροφοριών

6. Ευαισθητοποίηση κοινού και κοινωνική συμμετοχή

- 6.1. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση κοινού
- 6.2. Εκπαίδευση και βιολογική ποικιλότητα
- 6.3. Συμμετοχή κοινωνικών φορέων στην εφαρμογή της στρατηγικής

7. Διεθνής συνεργασία

- 7.1. Εφαρμογή σχετικών διεθνών συμβάσεων και πρωτοκόλλων
- 7.2. Ο ρόλος της Ελλάδας στη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε διεθνές επίπεδο

8. Εφαρμογή της στρατηγικής

- 8.1. Νομοθετικό πλαίσιο
- 8.2. Διοικητικοί και εκτελεστικοί μηχανισμοί
- 8.3. Προγραμματισμός
- 8.4. Εξασφάλιση και διάθεση οικονομικών πόρων

Θεματικά προγράμματα εργασίας

Αγροβιοποικιλότητα

Ξηρές και ύφυγρες περιοχές

Δασική βιοποικιλότητα

Βιοποικιλότητα εσωτερικών νερών

Νησιωτική βιοποικιλότητα

Θαλάσσια και παράκτια βιοποικιλότητα

Ορεινή βιοποικιλότητα

Διατέμνοντα προγράμματα εργασίας

Στόχος του 2010

Πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και επιμερισμός ωφελειών

Παραδοσιακές γνώσεις, καινοτομίες και πρακτικές

Βιοποικιλότητα και τουρισμός

Κλιματική αλλαγή και βιοποικιλότητα

Οικονομικά, εμπόριο και κίνητρα

Οικοσυστημική προσέγγιση

Παγκόσμια Στρατηγική για τη Διατήρηση των Φυτών

Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Ταξινομική
Εκτίμηση επιπτώσεων

Δείκτες

Εισβλητικά ξενικά είδη

Προστατευόμενες περιοχές

Υποχρεώσεις και επανορθώσεις

Δημόσια παιδεία και ευαισθητοποίηση

Αειφορική χρήση βιοποικιλότητας

Μεταφορά τεχνολογίας και συνεργασία

Μηχανισμός Διακίνησης Πληροφοριών (Clearing House Mechanism)

Μηχανισμός που διευκολύνει την πρόσβαση σε πληροφορίες και σε τεχνολογία σχετικές με την εφαρμογή της Σύμβασης

Βασίζεται κυρίως στο Διαδίκτυο

Η Ελλάδα και η Πορτογαλία είναι οι μόνες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχουν τέτοιο μηχανισμό ούτε έχουν καθορίσει εθνικά εστιακά σημεία

Το δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα

Οδηγία 92/43 περί οικοτόπων

Ένα από τα εργαλεία για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη είναι η δημιουργία του δικτύου Natura 2000

Προβλέπει τη δημιουργία περιοχών όπου τα είδη φυτών και ζώων και οι οικοτόποι ευρωπαϊκής σημασίας θα προστατεύονται

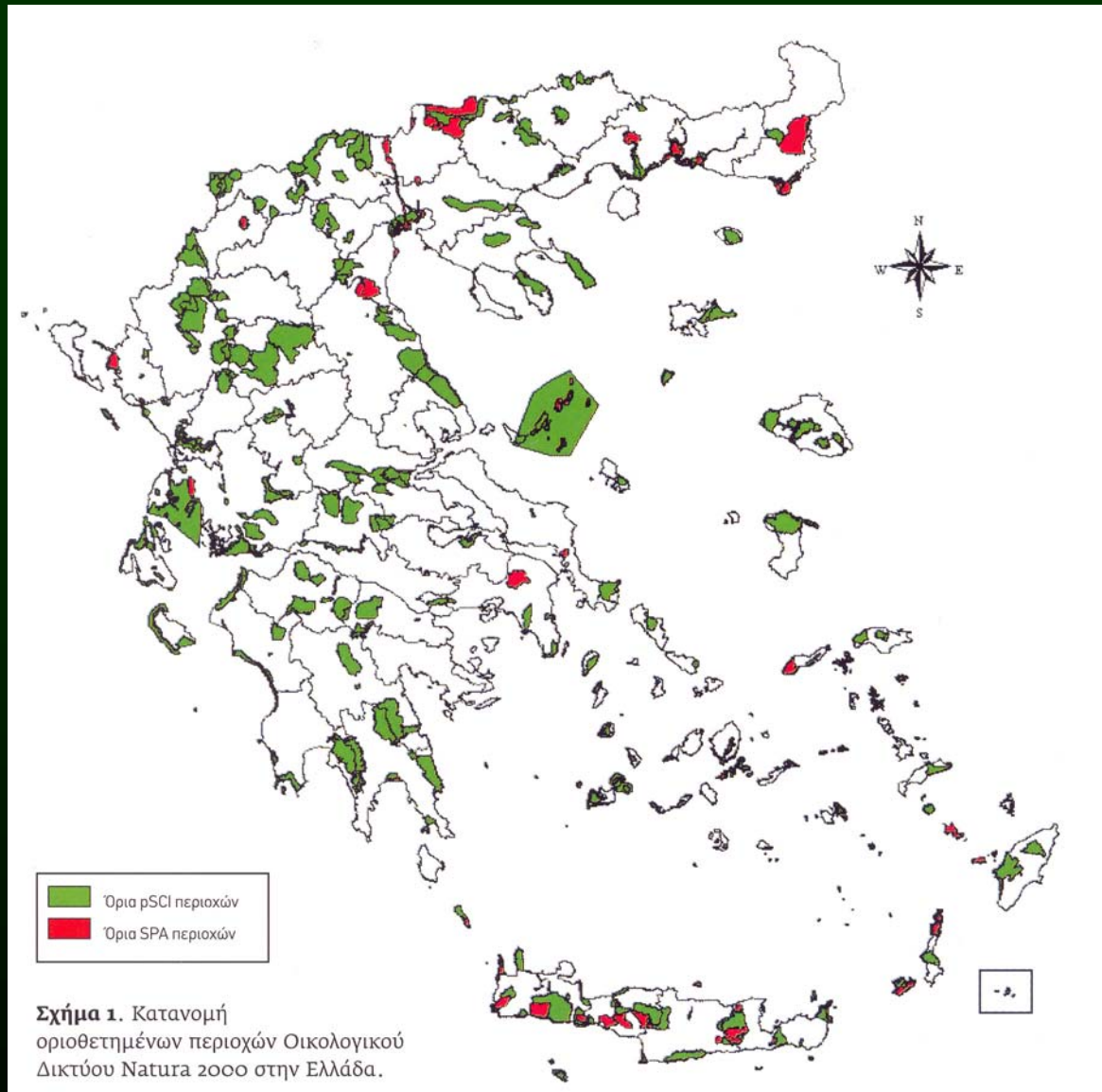
Στην Ελλάδα το πρόγραμμα για τη δημιουργία του εθνικού καταλόγου ξεκίνησε αργά

Η τεκμηρίωση για τις περιοχές προήλθε μόνο από τη βιβλιογραφία

Στις προτεινόμενες Περιοχές Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος (pSCI) της οδηγίας 92/43 προστέθηκαν και οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας (SPA) της οδηγίας 79/409 για τα πουλιά

Όλες μαζί ονομάζονται Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (SAC) και αποτελούν το δίκτυο Natura 2000

Ο ελληνικός εθνικός κατάλογος περιλαμβάνει 296 τέτοιες περιοχές που λόγω επικαλύψεων μεταξύ των δύο οδηγιών καταλήγουν σε 274 περιοχές

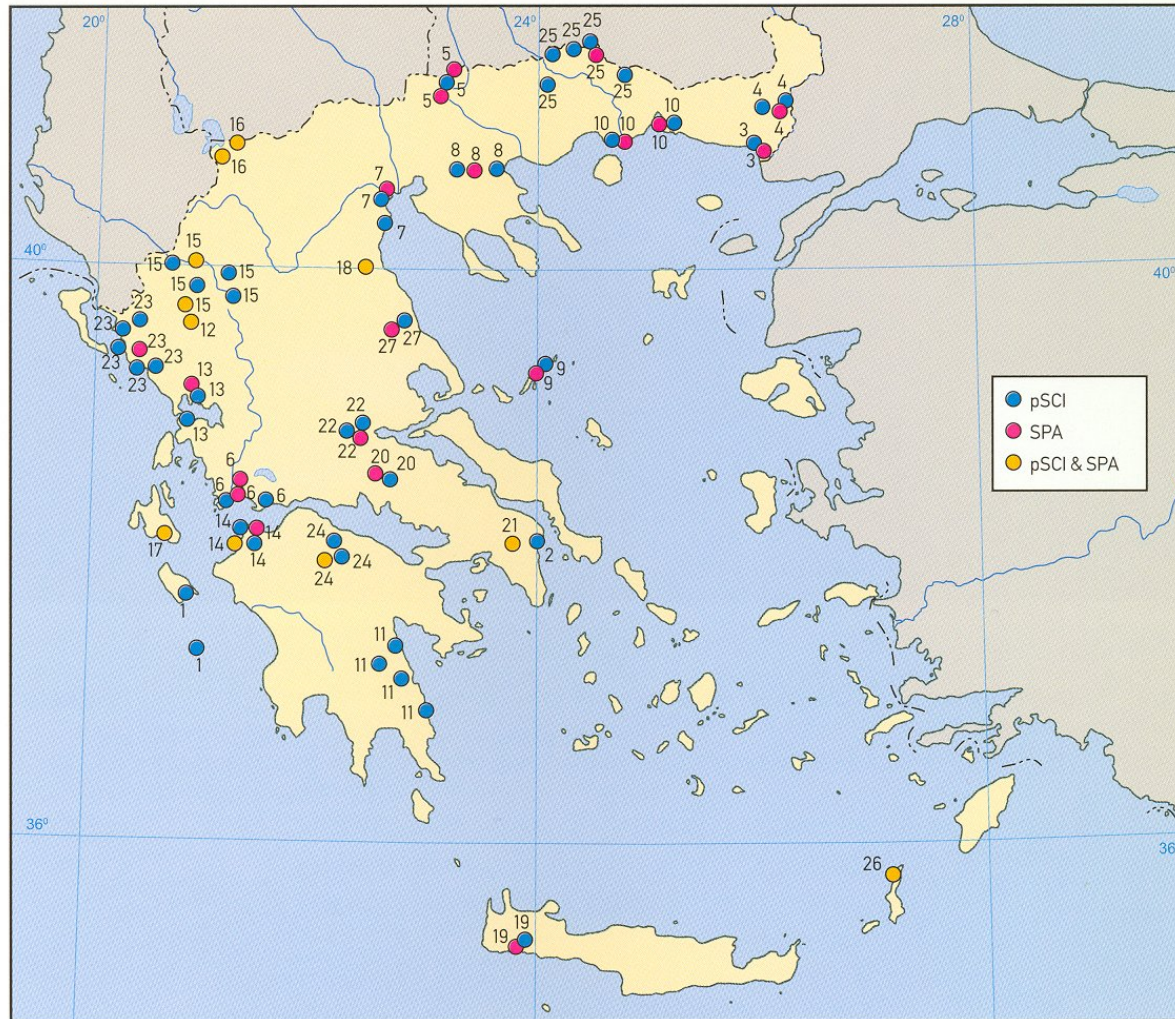

Οι περιοχές αυτές είναι σχεδόν μόνο κατ' όνομα προστατευόμενες

Μόνο 27 από αυτές διαθέτουν φορέα διαχείρισης

Για ελάχιστες έχουν γίνει σχέδια διαχείρισης

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, τις περιοχές Natura 2000 διαχειρίζονται οι Φορείς Διαχείρισης οι οποίοι πρέπει να είναι κατάλληλα στελεχωμένοι και οικονομικά ανεξάρτητοι

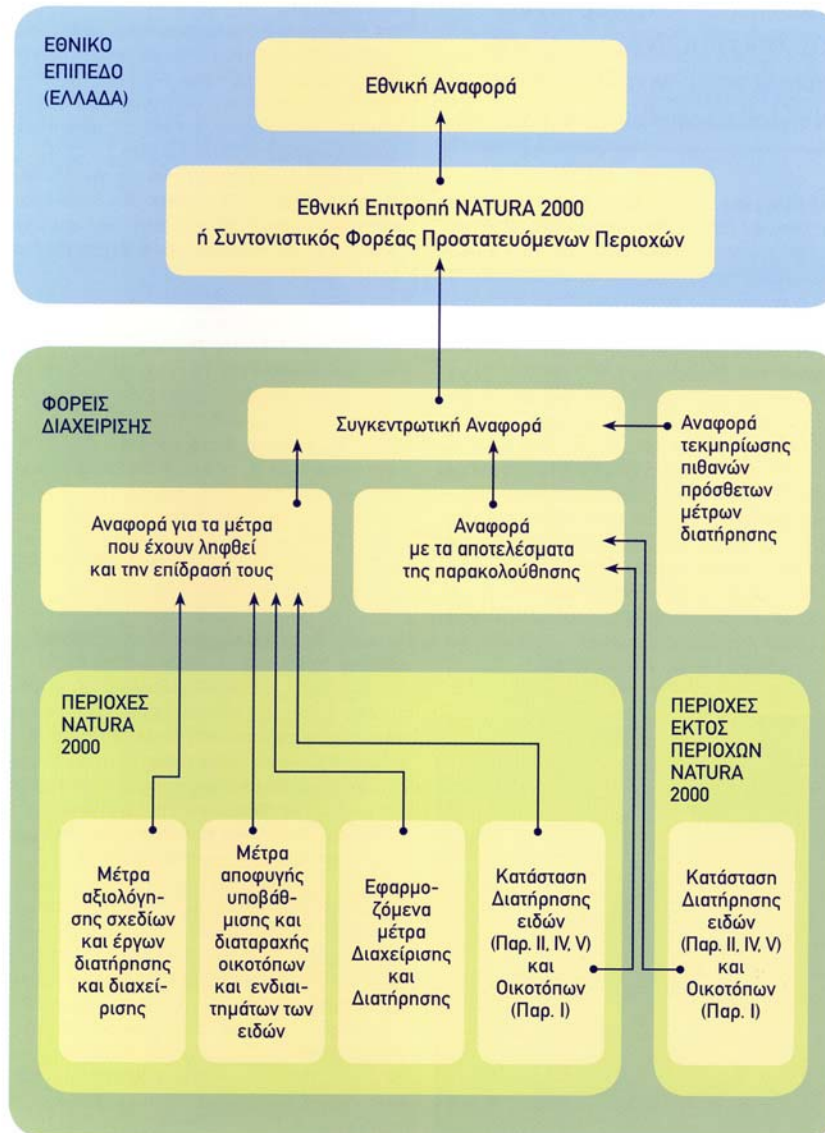
Σχήμα 3. Οι 27 Φορείς Διαχείρισης και οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000.

Συντονισμός Φορέων Διαχείρισης

Επιτροπή Φύση 2000

2002-2005 Και μετά;

Σχήμα 7. Προτεινόμενο Οργανόγραμμα σταδίων εργασίας για την κατάρτιση της Εθνικής Έκθεσης Αξιολόγησης Ειδών και Οικοτόπων.

Τελικό συμπέρασμα

Η φύση και η βιοποικιλότητα δεν πουλάνε (αν και θα μπορούσαν)

Δεν ψηφίζουν

Δεν απεργούν

Δεν ενοχλούν